

تأثیر پیشگیری انتظامی از جرم در محیط‌های شهری بر امنیت اجتماعی (مطالعه موردی شهرستان بندرعباس)

تاریخ پذیرش: 1399/03/20

تاریخ دریافت: 1399/01/10

سیدمهدی احمدی بالادهی¹، علی دستور²

از صفحه 149 تا 172

چکیده

زمینه و هدف: امروزه، پیشگیری انتظامی از جرم، یکی از عوامل اساسی و بنیادی در بسترسازی امنیت به شمار می‌رود. احساس امنیت یکی از مهم‌ترین نیازهای انسانی بوده که توسعه و تعالی را به همراه خواهد داشت. هدف از این پژوهش بررسی تأثیر پیشگیری انتظامی از جرم در محیط‌های شهری بر امنیت اجتماعی در بین شهروندان شهر بندرعباس است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت داده‌ها، توصیفی-تحلیلی است که به روش پیمایشی انجام شد. جامعه آماری پژوهش، شهروندان مراجعه‌کننده به کلانتری‌های شهر بندرعباس در سال 1398 بوده‌اند که 305 نفر بودند و 170 نفر از آنان با استفاده از فرمول کوکران و به شیوه نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شده‌اند. روایی ابزار اندازه‌گیری با استفاده از روش‌های روایی محتوا (نظرسنجی از خبرگان) و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه پیشگیری انتظامی از جرم 0/78 و پرسشنامه احساس امنیت 0/85 به دست آمد. تجزیه و تحلیل با آمار استنباطی شامل (ضریب همبستگی پیرسون، گرسون و فریدمن) با استفاده از نرم افزار SPSS انجام شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که، پیشگیری انتظامی از جرم اثر مثبت و معنی‌داری بر احساس امنیت در بین شهروندان شهر بندرعباس دارد. ($p=0.671$) همچنین براساس آزمون فریدمن شناخت مردم از وظایف پلیس با ضریب 2/20 در اولویت اول قرار دارد، در نتیجه بیشترین اثر را بر احساس امنیت دارد و در ادامه تعامل پلیس با سایر سازمان‌ها با ضریب 2/02 در اولویت دوم و ضابطه‌مندی پلیس با ضریب 1/78 در رتبه سوم و پایانی قرار دارد در نتیجه کم‌ترین اثر را بر احساس امنیت دارد.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان می‌دهد که هر چه قدر پیشگیری انتظامی از جرم بیشتر باشد میزان احساس امنیت شهروندان بیشتر می‌شود و با افزایش پیشگیری انتظامی از جرم، شهروندان شهر بندرعباس احساس امنیت بیشتری می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: پیشگیری انتظامی، جرم، امنیت اجتماعی، بندرعباس.

1- کارشناس ارشد مدیریت دولتی گرایش منابع انسانی و مدرس دانشگاه جامع علمی کاربردی (نویسنده مسئول). رایانامه:

ahmadi54@iran.ir

2- دانشجوی دکتری حقوق جزا و کیفرشناسی و عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا. رایانامه:

a_dastoor@yahoo.com

امنیت یکی از بارزترین وجوه بالندگی یک جامعه و زمینه‌ساز رشد، توسعه و ثبات آن محسوب می‌گردد. شکوفایی اقتصادی یک جامعه، سرمایه‌گذاری، برنامه‌ریزی برای توسعه، پیشرفت و هرگونه فعالیتی که می‌تواند عاملی مؤثر برای بهبود اوضاع اقتصادی، اجتماعی و سایر ابعاد توسعه باشد، همه در سایه استقرار امنیت می‌باشند و در واقع امنیت از مهم‌ترین اهداف، منابع و ارزش‌های اصولی پایدار یک جامعه است و مهم‌تر از امنیت، موضوع احساس امنیت است همان‌گونه که امنیت امری لازم است، احساس امنیت هم به اندازه آن لازم، حتمی و ضروری است (حسینی نثار و قاسمی، 1391: 1).

نیروی انتظامی که مسئول برقراری امنیت عمومی و آسایش و آرامش در سطح جامعه می‌باشد، موظف است با هر آنچه که این امنیت و آرامش جمعی را خدشه‌دار می‌سازد مقابله و مبارزه کند و جرم که مهم‌ترین عامل ناامنی و خدشه‌دار شدن امنیت عمومی هست، نیروی انتظامی اگر در شهر حضور یابد امکان پیشگیری بزهکاران و مجرمین را افزایش می‌دهد و فرصت ارتکاب جرم را برای آنان دشوار می‌کند و در مقابل، برای شهروندان احساس آرامش و امنیت ایجاد می‌کند (ابراهیمی، 1391: 78).

اعتماد، مشارکت، نفوذ و احساس امنیت، رشد انسان و شکوفایی استعدادها و توانایی‌های او را تسهیل می‌کند و رابطه او با دیگران و جهان را به رابطه‌ای خلاق و شکوفا تبدیل می‌سازد تا فرد بتواند آرامش، امنیت و آزادی و استقلال را در کنار دیگران و با دیگران تجربه کند (پوتنام¹، 2000: 80). پیشگیری انتظامی از جرم، نقش اساسی و مهم در بسترسازی امنیت دارد از این جهت وظیفه سازمان‌ها و نهادهای مربوطه برای تأمین امنیت و در راس آن‌ها پلیس و نیروی انتظامی بیش از پیش خطرتر و حساس‌تر به نظر می‌رسد. از طرفی باید دانست که دستیابی به اهداف مورد نظر در زمینه پیاده‌سازی امنیت در جامعه بدون برنامه‌ریزی دقیق و نقشه راه جامع و کامل نه تنها کار را برای این نهادها سخت‌تر می‌کند، چه بسا ممکن است در بعضی موارد اهداف مورد نظر به درستی تحقق نیابد. نیروی انتظامی مسئول برقراری امنیت عمومی و آسایش و آرامش در سطح جامعه می‌باشد، موظف است با هر آنچه که این امنیت و آرامش جمعی را

1 - Putnam

خداشده‌دار می‌سازد مقابله و مبارزه کند و جرم که مهم‌ترین عامل ناامنی و خداشده‌دار شدن امنیت عمومی هست، نیروی انتظامی اگر در شهر حضور یابد امکان پیشگیری بزهکاران و مجرمین را افزایش می‌دهد و فرصت ارتکاب جرم را برای آنان دشوار می‌کند و در مقابل، برای شهروندان احساس آرامش و امنیت ایجاد می‌کند (ابراهیمی، 1391: 78). پیشگیری انتظامی از جرم، نقش اساسی و مهم در بسترسازی امنیت دارد از این جهت وظیفه سازمان‌ها و نهادهای مربوطه برای تأمین امنیت و در راس آن‌ها پلیس و نیروی انتظامی بیش از پیش خطیرتر و حساس‌تر به نظر می‌رسد. پیشگیری انتظامی بر پایه اقدامات پلیسی در جهت حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر، افزایش آگاهی‌های عمومی و نظارت بر اماکن عمومی مبتنی بر قابلیت‌های نیروی پلیس است؛ به عبارت دیگر، مبنای پیشگیری انتظامی، اختیارات و توانایی‌های نیروی پلیس در پیشگیری از جرم در جامعه است، پیشگیری انتظامی بر پایه اقدامات پلیسی در جهت حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر، افزایش آگاهی‌های عمومی و نظارت بر اماکن عمومی مبتنی بر قابلیت‌های نیروی پلیس است (اکبلوم¹، 1997).

پیشگیری انتظامی بر پایه اقدامات پلیسی در جهت حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر، افزایش آگاهی‌های عمومی و نظارت بر اماکن عمومی مبتنی بر قابلیت‌های نیروی پلیس است؛ به عبارت دیگر مبنای پیشگیری انتظامی، اختیارات و توانایی‌های نیروی پلیس در پیشگیری از جرم در جامعه است، زیرا نیروی پلیس به لحاظ داشتن اختیارات و ابزار ویژه می‌تواند نقش به‌سزایی در کاهش نرخ جرایم خواه پیش از وقوع جرم و خواه پس از وقوع آن داشته باشد و از آنجا که نیروی انتظامی تلاش‌های گوناگونی در جهت نیل به ارتقاء سطح امنیت اجتماعی، طرح‌های گوناگونی را به اجرا می‌گذارد (رجبی‌پور، 1383: 19). این پژوهش سعی دارد به این سوال پاسخ دهد که پیشگیری انتظامی از جرم در محیط‌های شهری چه تأثیری بر امنیت اجتماعی دارد؟

امنیت از ریشه لاتین *Secures* به معنای نداشتن دلهره و دغدغه می‌باشد. معنای لغوی امنیت، رهایی از تشویش، اضطراب، ترس یا احساس آرامش و اطمینان خاطر است (نصری، 1381: 114). مفهوم امنیت به دفاع یا حفاظت از خود، خانواده، دوستان و اموال باز می‌گردد. این مفهوم در فضای شهری از یک سو با جرم و از سوی دیگر با مفهوم بزه‌دیده ارتباط پیدا می‌کند. تعریف فرهنگ لغات از امنیت، عبارت است از: در معرض خطر نبودن یا از خطر محافظت شدن. امنیت همچنین عبارت است از: رهایی از تردید، آزادی از اضطراب و بیمناکی و داشتن اعتماد و اطمینان موجه و مستند. امنیت، خواه فردی، ملی یا بین‌المللی، در زمره مسائلی است که انسان با آن مواجه می‌باشد. امنیت به صورت وسیع، در مفهومی به کار گرفته شده که به صلح، آزادی، اعتماد، سلامتی و دیگر شرایطی اشاره می‌کند که فرد و یا گروهی از مردم، احساس آزادی از نگرانی، ترس، خطر یا تهدیدات ناشی از داخل یا خارج را داشته باشند. مبنا و اساس امنیت را می‌توان در انگیزه‌ها و کشش‌های انسان‌ها دنبال کرد به این معنی که امنیت از مهم‌ترین کشش‌ها و انگیزه‌های انسانی است که با جوهر هستی انسان پیوند ناگسستنی دارد. حفظ ذات و صیانت نفس از مهم‌ترین میل‌های انسان است که به روایت تاریخ حتی انسان‌های آغازین وقتی به اشیایی مواجه می‌شدند که برای آن‌ها ناآشنا بودند از ترس اینکه مبادا به آن‌ها آسیب برسانند به مغازه‌ها پناه می‌بردند و خود را پنهان می‌کردند. که این در حقیقت خود نشان‌دهنده آن است که نیاز به امنیت مانند اکثریت نیازهای انسان‌ها یک امری کاملاً طبیعی بوده و انسان‌ها را وا می‌دارد که در تأمین آن چه در سطح فردی و یا جمعی از خود تحرکاتی نشان دهد. و بعداً انسان‌ها در پی برآوردن نیازهای زیستی از یکدیگر وارد مناسبات گوناگون می‌شوند و تشکیل جامعه می‌دهند، اساس تشکیل جامعه نیز مسائل امنیتی بوده که در این خصوص می‌توان به نظریه قرارداد اجتماعی فلسفه قرن هجدهم از هابز گرفته تا روسو اشاره کرد که به عقیده آن‌ها نیاز به تضمین جمعی امنیت افراد اولین مرحله قانونی برای شکل‌گیری یک دولت است. امنیت به معنای حفاظت در برابر خطر (امنیت عینی)، احساس ایمنی

1 - Security

(امنیت ذهنی) و رهایی از تردید (اعتماد به دریافت‌های شخصی) می‌باشد (بوزان¹، 1378: 52). امنیت همچنین عبارت است از: رهایی از تردید، آزادی از اضطراب و بیمناکی و داشتن اعتماد و اطمینان موجه و مستند. امنیت اجبار جمعی است که جامعه برای شهروندان خود و هر آن کس که در آن به سر می‌برد، فراهم می‌کند. در بُعد عینی، امنیت را می‌توان به عنوان فراغت از تهدید تعریف کرد. در بُعد ذهنی مراد از امنیت، احساس آرامش و یا عدم احساس تهدید و عدم احساس ترس ناشی از آن از سوی محیط‌های دور و نزدیک فرد است. البته این دو بُعد معمولاً با یکدیگر همبستگی قوی دارند، هرچند در تحلیل نهایی، اولی تا حد زیادی تعیین‌کننده دومی است، با وجود این، درصدی از واریانس متغیر امنیت در بُعد ذهنی متأثر از محیط نرم‌افزاری جامعه و نحوه اطلاع‌رسانی و مضامین آن است (چلبی، 1385: 107).

احساس امنیت²

امنیت به معنای ایمن شدن، در امان بودن و بی‌بیمی، آرامش و آسودگی است. احساس امنیت به معنای فقدان هراس از این که ارزش‌های انسانی مورد حمله قرار گیرد (یاری و هزار جریبی، 1392). احساس امنیت نیز پدیده روانشناختی اجتماعی است که دارای ابعاد گوناگون می‌باشد. این احساس ناشی از تجربه‌های مستقیم و غیرمستقیم افراد از شرایط و اوضاع محیط پیرامونی است و افراد مختلف به صورت‌های گوناگون آن را تجربه می‌کنند. به لحاظ روش‌شناسی، احساس امنیت سازه چند بُعدی و در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف به گونه‌های متفاوت ظهور یافته و به اشکال مختلف نیز قابل سنجش و اندازه‌گیری است (تاجران و کلابی، 1388: 564).

نمونه‌های چندی از تلاش پژوهش‌گران برای تعریف مفهوم امنیت:

رابرت جرویس³ وی ایده جذاب رژیم‌های امنیتی را معرفی نمود که توجه را از دولت، به سطح تحلیل سیستم منتقل نمود. گایکام لوشانی⁴ امنیت ملی، احتمالاً به مفهوم توانایی مقاومت در برابر حملات خارجی تعریف شده است (میرعرب و سجادی، 1379: 18).

1 -Buzan

2 - Sense of Security

3 -Robert jervis

4 -Giacomo Luciani

فرنک تراگر¹ امنیت ملی، به آن بخش از سیاست حکومت اطلاق می‌شود که به عنوان هدف ایجاد شرایط مطلوب سیاسی ملی و بین‌المللی جهت حمایت یا توسعه ارزش‌های ملی حیاتی علیه موجودیت و توان حریفان، مورد توجه قرار گرفته است (جاب²، 2005: 15).

امنیت اجتماعی³

امنیت اجتماعی به معنای تمهید فضا و ابزارهای لازم برای ابراز وجود و طرح نظر گروه‌های مختلف اجتماعی از قبیل زنان، جوانان، اقوام و اقلیت‌ها، هنگامی مؤثر و مطرح است که به عنوان یک امر گریزناپذیر یا یک ارزش پذیرفته شود.

امنیت اجتماعی مقوله‌ای است که افراد و دولت به همراه یکدیگر در تأمین آن سهیم و شریک هستند و از این رو، به تدریج و همگام با غیرقابل تفکیک شدن دولت و جامعه از یکدیگر، همین حالت در خصوص ناامنی آن دو مصداق پیدا می‌کند. در حال حاضر با توجه به کاهش کنترل حکومت‌ها بر جوامع خود، ظهور جنبش‌های جدایی طلب فرو ملی، افزایش روزافزون مهاجرت و جریان حرکت پناهندگان و چارچوب‌های در حال تحول داخلی و خارجی بررسی روابط دولت و مردم امری اجتناب‌ناپذیر است و تعریف گفتمان جدید امنیتی برای تنظیم روابط میان مردم و دولت‌ها در قالب گروه‌های اجتماعی ضروری می‌باشد و مولار در همین راستا از مفهوم امنیت اجتماعی یاد می‌کند (نویدنیا، 1382: 26).

ویور امنیت اجتماعی را توانایی جامعه برای حفظ ویژگی‌های اساسی‌اش تحت شرایط تغییر و تهدیدات واقعی و محتمل تعریف می‌کند (راموس⁴، 2010). در واقع امنیت اجتماعی یک موضوع هویتی و نوعی تئوری مطرح در روابط بین‌الملل است که در جستجوی جنبه‌های اجتماعی تأثیرگذار در ارتباطات بین‌المللی می‌باشد. این تئوری بیانگر اهمیت و برجستگی فزاینده امنیت یا ناامنی اجتماعی یعنی موقعیت‌هایی که در آن گروه‌های مهمی در یک جامعه احساس می‌کنند هویت آن‌ها بوسیله مهاجرت، واگرایی یا امپریالیزم فرهنگی در خطر است و تلاش می‌کنند تا از خود دفاع کنند.

1 - Frank Trager
2 - Job
3 - Social Security
4 - Ramos

ویور معتقد است تئوری امنیت اجتماعی بر هویت‌های جمعی در مقیاس بزرگ مانند هویت‌های مذهبی و هویت‌های قومی متمرکز است که کارآیی و وظایفی مستقل از دولت دارند. ویور هویت را به عنوان مفهوم صریح امنیت اجتماعی قلمداد نموده و معتقد است زمانی امنیت اجتماعی مطرح می‌شود که جامعه تهدیداتی نسبت به هویتش احساس کند (رک موتیمر¹، 1380: 126).

پیشگیری²

پیشگیری از لحاظ لغوی به معنی پیش‌دستی کردن پیشی گرفتن و به جلوی چیزی رفتن و نیز به معنای «آگاه کردن خبر چیزی را دادن و هشدار دادن» است. پیشگیری را می‌توان یکی از راهبردهای اساسی در حوزه کنترل اجتماعی بر شمرد که دربردارنده مجموعه راهکارهای مستقیم و غیر مستقیم با هدف ایجاد امکانات و موقعیت‌های بازدارنده از وقوع جرم و کجروی طراحی و تدوین می‌شود. در ایران، هنوز فقدان سیاست‌گذاری جامع در این عرصه بیش از پیش احساس می‌شود. به طور کلی پیشگیری به عنوان یکی از سیاست‌ها و اقدامات اساسی در حوزه کنترل و نظارت اجتماعی محسوب می‌شود. این سیاست‌ها به کلیه اقدامات و راهکاری مستقیم و غیرمستقیم بازدارنده از وقوع جرم و انحراف و کثرتاری معطوف می‌باشد و لذا از این جهت یک «سیاست پیشینی» است که در برابر انواع مجازات‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی که «سیاست پسینی» است قرار می‌گیرد و از آن کارآمدتر و مؤثرتر و از نظر هزینه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نیز به صرفه‌تر است (محمدنسل، 1388: 372).

پیشگیری انتظامی³

پیشگیری انتظامی عبارت است از تدابیر و اقدام‌های نیروی انتظامی و سایر دستگاه‌هایی که به حکم قانون در این زمینه موظف هستند با هدف حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر در برابر خطر وقوع جرم، افزایش آگاهی‌های عمومی، ارائه خدمات مشاوره‌ای پیشگیرانه، نظارت بر اماکن عمومی و مناطق جرم‌زا و افزایش هزینه‌های جرم از تعریف فوق مشخص می‌گردد کار پیشگیری انتظامی از جرم فقط مختص به نیروی انتظامی

1 - Rok motimer

2 - Prevention

3 - Disciplinary prevention

نبوده و ارگان‌های دیگر نیز در این وظیفه نقش دارند و مدیریت و هماهنگی بر پیشگیری انتظامی را می‌بایستی نیروی انتظامی و سایر نهادها انجام دهند. بنابراین مدیریت بر این امر یک ضرورت به نظر می‌رسد و وظایفی که به عهده هر مدیر محول می‌گردد خیلی مهم به نظر می‌رسد. بر این اساس پژوهش حاضر نیز بر اصول مدیریت مبتنی است (نصری، 1381: 114).

تونری و فارینگتون¹ (1995)، راهبردهای پیشگیری از جرم را با عناوین پیشگیری انتظامی، پیشگیری توسعه‌ای، پیشگیری جامعه‌ی و پیشگیری وضعی تقسیم می‌کنند. شفت² (2002)، نیز پیشگیری از جرم را با سه روش تعریف کرده است: 1. استفاده از سیستم عدالت کیفری (پلیس، دادگاه‌ها، زندان‌ها و غیره) برای بازداشتن مردم از ارتکاب جرم یا خارج ساختن آنان از چرخه جرم به نحوی که جرایم بعدی را مرتک نشوند، 2. کاهش فرصت‌های وقوع جرم و 3. کاهش انگیزه ارتکاب جرم (محمدنسل، 1388: 372).

پیشگیری انتظامی مطابق بند ج ماده 1 لایحه پیشگیری از جرم چنین تعریف شده است که پیشگیری انتظامی عبارت است از: تدابیر و اقدام‌های نیروی انتظامی و سایر دستگاه‌هایی که به حکم قانون در این زمینه موظف هستند با هدف حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر در برابر خطر وقوع جرم، افزایش آگاهی‌های عمومی، ارائه خدمات مشاوره‌ای پیشگیرانه، نظارت بر اماکن عمومی و مناطق جرم‌زا و افزایش هزینه‌های جرم. از تعریف فوق مشخص می‌گردد کار پیشگیری انتظامی از جرم فقط مختص به نیروی انتظامی نبوده و ارگان‌های دیگر نیز در این وظیفه نقش دارند و مدیریت و هماهنگی بر پیشگیری انتظامی را باید نیروی انتظامی و سایر نهادها انجام دهند، بنابراین مدیریت بر این امر یک ضرورت به نظر می‌رسد و وظایفی که به عهده هر مدیر محول می‌گردد خیلی مهم به نظر می‌رسد (حسینی‌مقدم و جریانی، 1388: 45).

رویکرد پیشگیری انتظامی از جرم به لحاظ ویژگی‌ها و خصوصیات خود از قبیل کنشی، نظم‌مدار و شهروند مدار بودن از طریق به‌کارگیری ساختارها، کارکردها و آموزش‌های سنتی پلیس قابل تحقق نیست، بلکه دستیابی به آن مستلزم استفاده از کارکردهای جدید و با آموزش‌های تخصصی مدرن است. جهت تحقق این نوع از

1 - Tonry & Farrington

2 - Shaft

پیشگیری، پلیس بایستی رویکردهای جدیدی را نسبت به وظایف سنتی خود اتخاذ کند، زیرا پیشگیری انتظامی عمدتاً مبتنی بر تدابیر و اقدامات کنشی توسط پلیس است. حال آنکه وظایف سنتی پلیس عمدتاً در برگیرنده اقدامات واکنشی در جهت کشف و تعقیب مجرمین است. پیشگیری انتظامی از آن جهت حایز اهمیت است که حافظ نظم و امنیت اجتماعی است. در پیشگیری انتظامی، دولت و نهادهای مسئول مهم‌ترین نقش را در برقراری و حفظ امنیت دارند و حوزه کاری آن‌ها در چهارچوب قانون است (زارعت‌کار مقدم، 1395: 76).

رویکرد پیشگیری انتظامی به لحاظ ویژگی‌ها و خصوصیات خود از قبیل کنشی، نظم مدار و شهروندمدار بودن از طریق به کارگیری ساختارها، کارکردها و آموزش‌های سنتی پلیس قابل تحقق نیست، بلکه دستیابی به آن مستلزم استفاده از کارکردهای جدید و با آموزش‌های تخصصی مدرن است. جهت تحقق این نوع از پیشگیری، پلیس بایستی رویکردهای جدیدی را نسبت به وظایف سنتی خود اتخاذ کند، زیرا پیشگیری انتظامی عمدتاً مبتنی بر تدابیر و اقدامات کنشی توسط پلیس است (زارعت‌کار مقدم، 1395: 76).

وطن خواه و همکاران (1398) در پژوهشی به بررسی اقدامات درون‌سازمانی نیروی انتظامی برای پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی¹ پرداختند. با عنایت به اینکه اقدامات درون‌سازمانی مرتبط با طراحی محیطی، بخش‌های مختلفی از پلیس پیشگیری تهران بزرگ را تحت تأثیر قرار می‌دهد، ابلاغ مقررات درون‌سازمانی هماهنگ در زمینه طراحی محیطی جرم‌ستیز از سوی پلیس پیشگیری ناجا یکی از گام‌های اساسی برای انجام اقدامات درون‌سازمانی است. برای افزایش موفقیت اقدامات درون‌سازمانی در خصوص طراحی محیطی، بایستی ایجاد ساختار مناسب سازمانی، پیش‌بینی اعتبارات و بودجه لازم و آموزش نیروی انسانی متخصص در برنامه پلیس پیشگیری ناجا و به تبع آن، در برنامه زیرمجموعه تخصصی مربوطه (پلیس پیشگیری تهران بزرگ) قرار گیرد. چلونگریان (1398) در پژوهش خود به نقش طراحی محیطی در ارتقاء امنیت و پیشگیری از وقوع جرائم شهری با تأکید بر رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی پرداخت. نتایج تحقیق حاکی از آن است که توجه به اصول و شاخص‌های

1 - Crime Prevention through Environmental Design

طراحی بهینه محیط و مساعدت شهرداری و نیروی انتظامی می‌تواند در کاهش وقوع جرائم نقش به‌سزایی ایفا کند. سالاری پور و همکاران (1396) در پژوهشی به ارزیابی تأثیر معیارهای محیطی بر امنیت محلات شهری، مطالعه موردی محله زرجوب شهر رشت پرداختند. نتایج در این مرحله نشان می‌دهد که زرجوب از لحاظ معیارهای محیطی تأثیرگذار بر امنیت دارای بدترین شرایط است. خسروی و همکاران (1394) در پژوهشی به بررسی تأثیر پیشگیری انتظامی از جرم در محیط‌های شهری بر امنیت اجتماعی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که پیشگیری از جرم اصولاً مبتنی بر دو شیوه است، پیشگیری کیفری و پیشگیری غیرکیفری، و چون پلیس اولین نماینده تحقق عدالت کیفری است، تأکید این پژوهش بر تأثیرات پیشگیری انتظامی بر امنیت اجتماعی در محیط‌های شهری بر اساس این دو روش است. سلطانی بهرام، دانش و علی نژاد (1394) در پژوهشی به مطالعه نقش پیشگیری انتظامی از جرم بر احساس امنیت شهروندان تبریزی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که، رابطه مثبت و معنی‌داری بین پیشگیری انتظامی از جرم و احساس امنیت در بین شهروندان شهر تبریز وجود دارد. همچنین، ارتباط احساس امنیت با هر یک از متغیرهای شناخت مردم از وظایف نیروی انتظامی، ضابطه‌مندی پلیس و تعامل پلیس با سازمان‌های دولتی مثبت و معنی‌دار بوده است. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چندمتغیره نیز نشان می‌دهد که متغیرهای ذکر شده توانسته‌اند 37 درصد تغییرات مربوط به احساس امنیت شهروندان تبریزی را تبیین کنند. ذوالفقاری و فعال (1394) در پژوهشی به بررسی نقش پلیس در پیشگیری اجتماعی از جرم (مطالعه موردی منطقه 2 و 12 شهر تهران) پرداختند. یافته‌های پژوهش اگر چه هر یک از کارکردهای مذکور در پیشگیری از جرم مؤثر بوده، ولی کارکرد پیشگیری اجتماعی پلیس (حضور مأموران پلیس به عنوان تعلیم دهنده در مراکز آموزشی) بیشترین اولویت را در پیشگیری اجتماعی از جرم به خود اختصاص داده و در این خصوص پیشنهادهایی ارائه شده است.

سلیمی و همکاران (1394) در پژوهش خود به رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی و منفعل‌سازی کانون‌های جرم‌خیز شهری پرداختند. براساس نتایج به دست آمده، رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی در منفعل‌سازی کانون‌های جرم خیز دارای 6 قوت، 9 فرصت، 8 آرمان و 6 نتیجه است و متناسب با

تکنیک ISOAR¹ (تحلیل نقاط قوت، فرصت‌ها، خواسته‌ها و آرزوها و نتایج مورد انتظار) در جهت منفعل‌سازی کانون‌های جرم‌خیز شهری، 40 راهبرد ارائه شده است. پورموزن (1389) در تحقیقی تحت عنوان بررسی رابطه نقش اجتماعی پلیس و احساس امنیت خانواده‌ها مطالعه موردی شمال تهران نقش اجتماعی پلیس را در نظریه مدل جدید اداره پلیسی با محوریت جامعه و نقش آن در تعیین و تغییر کارکردهای پلیس و تأثیر بی‌شائبه آن بر احساس امنیت خانواده‌ها را به محک آزمایش گذاشته است. نتایج یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که پلیس به عنوان یکی از نهادهای رسمی کشور با توجه به دانش و تجارب چندین ساله خود مبتنی بر تعامل منطقی و دو سویه به ویژه با خانواده‌ها پلیس جامعه‌محور می‌تواند در چاقوب راهبرد ضروری احساس امنیت را در جامعه افزایش داده و خانواده‌ها را از ضرورت جامعه امن و چگونگی دستیابی به آن آگاه، هدایت و به نتایج مدنظر نایل آید. همچنین، احساس امنیت می‌تواند بر حس تحصیلات، پایگاه اجتماعی و شرایط خانواده‌ها متفاوت باشد. طاهری و همکاران (1388) در پژوهش رابطه بین نقش پلیس و احساس امنیت در شهر اصفهان پرداختند. که طبق یافته‌های تحقیق رابطه معناداری بین نقش پلیس و احساس امنیت شهروندان شهر اصفهان وجود دارد و همچنین رابطه معناداری بین جدیت و ضابطه‌مندی پلیس با بُعد فکری امنیت وجود دارد و موفقیت دولت در ایجاد امنیت و احساس امنیت تا اندازه زیادی به ساختارهای فرهنگی و اجتماعی و بسط و گسترش حوزه عمومی و جامعه مدنی از یک سو و اراده مسئولان ذیربط در پذیرش نوآوری‌ها و انجام برخی اقدامات و تغییرات سازمانی برای همسو شدن با تغییرات فزاینده در عرصه‌های مختلف جامعه از سویی دیگر بستگی دارد.

کامرون و مک دوگال² (2006) پژوهشی تحت عنوان پیشگیری از جرم از طریق ورزش و فعالیت‌های جسمانی انجام داده‌اند، آن‌ها در این تحقیق به کلوب فوتبال لیورپول اشاره کرده‌اند که به منظور جلوگیری از خشونت سازمان‌یافته و اوباشگری و به عنوان بخشی از واکنش‌های خود با این افعال مجرمانه، یک برنامه توسعه اجتماعی و روابط عمومی راه‌اندازی می‌کند. در اواخر دهه 1980، سازمان فوتبال‌یست‌های حرفه‌ای طرح آزمایشی را در 6 کلوب فوتبال آغاز نمود، با این هدف که رابطه میان کلوب فوتبال و

1 - Strengths Opportunities Aspirations Results

2 - Cameron & McDougall

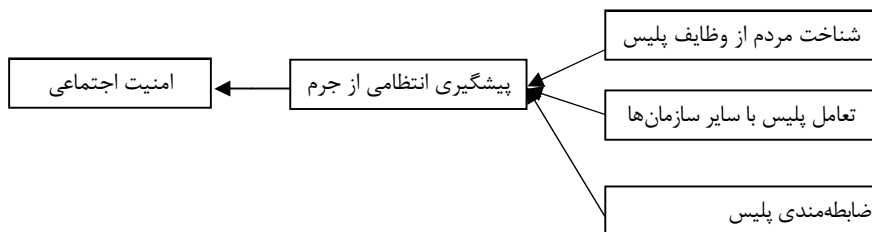
جوامع محلی را توسعه دهد (کامرون و مگ دوگال، 2006). شرمین¹ (2002) پژوهشی در زمینه موفقیت فعالیت‌های تفریحی به عنوان وسیله‌ای برای پیشگیری از خشونت و جرایم علیه اموال در استرالیا را مورد ارزیابی قرار داده است. وی معتقد است برنامه‌های اندکی در سطح بین‌المللی ارزیابی شده‌اند و آن‌ها تأثیرات امیدوارکننده‌ای را بر روی کاهش جرم و استفاده از مواد مخدر نشان می‌دهند (شرمین، 2002).

باتوجه به توضیحات ارائه شده در قسمت چارچوب نظری چنین نتیجه گرفته می‌شود؛ احساس امنیت پیوند ناگسستنی با پیشگیری انتظامی از جرم دارد یعنی هر کدام بر روی دیگری اثر می‌گذارد. در این پژوهش که به بررسی تاثیر پیشگیری انتظامی از جرم با امنیت اجتماعی شهروندان در شهر بندرعباس پرداخته می‌شود. نیروی انتظامی به عنوان یک نهاد تامین کننده امنیت، نیازمند اعتماد و مشارکت مردم به خودش می‌باشد، مردم نیز با شناخت و مشارکت و سهمیم کردن نیروی انتظامی و اعتقاد به ضابطه‌مندی این نهاد به نظم و امنیت در کشور و انسجام اجتماعی بیشتر کمک می‌کنند. اعتماد به نیروی انتظامی به عنوان نهادی که زمینه‌ساز امنیت اجتماعی و حافظ و تداوم‌بخش آن است از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این تحقیق از دیدگاه و رویکردهای مختلفی و در رابطه با پیشگیری از جرم و احساس امنیت استفاده شده است.

1 - Sherman

مدل مفهومی پژوهش

با توجه به مبانی نظری و پیشینه تحقیق، مدل مفهومی در شکل زیر ارائه شده است.

شکل 1. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش از نظر هدف کاربردی و نوع روش اجرای آن، همبستگی است همچنین، از نظر وسعت، پهنانگر و از نظر زمانی یک بررسی مقطعی است. جامعه آماری، تعداد 305 نفر مراجعه‌کنندگان کلانتری‌های شهر بندرعباس هستند که تعداد 170 نفر از آنان بر اساس فرمول کوکران و به شیوه نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شده‌اند. با توجه به ماهیت موضوع، ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه است و برای سنجش متغیرهای تحقیق از پرسش‌نامه محقق ساخته، استفاده شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS صورت گرفته است. برای تعیین پایایی مکرر پرسش‌نامه نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که به شرح جدول شماره 1 به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی بالای پرسش‌نامه استفاده شده است. در این پژوهش متغیر وابسته یا ملاک، امنیت و متغیر مستقل یا پیش‌بین این پژوهش پیشگیری انتظامی از جرم می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده ابتدا آمار توصیفی که به بررسی متغیرهای جمعیت شناختی تحقیق شامل جنسیت، تأهل و سن می‌پردازد؛ مورد بررسی قرار می‌گیرد. بعد از آمار توصیفی، نتایج آمار تحلیلی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزار spss ارائه می‌شود. در آمار تحلیلی این پژوهش به منظور بررسی تأثیر پیشگیری انتظامی از جرم در محیط‌های شهری بر امنیت اجتماعی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون استفاده شده است.

جدول 1. آلفای کرونباخ

پیشگیری انتظامی از جرم	احساس امنیت
19 سوال	8 سوال
0/786	0/854

یافته‌های پژوهش

الف) یافته‌های توصیفی

جدول 2. توصیف داده‌ها برحسب ویژگی‌های شخص پاسخ دهنده‌گان

ویژگی‌های پاسخ‌گویان	جنسیت		سن تقویمی			
	مرد	زن	15-20	21-30	31-40	41-50
فراوانی	100	70	15	80	50	6
درصد	58/82	42/18	8/82	47/05	29/41	3/52
						بالای 50 سال
						19
						11/17

ب) یافته‌های استنباطی

برای آزمون تأثیر متغیر متغیرهای پیشگیری انتظامی از جرم (شناخت مردم از وظایف نیروی انتظامی، تعامل پلیس با سایر سازمان‌ها و ضابطه‌مندی پلیس) بر احساس امنیت با توجه به سطح اندازه‌گیری فاصله‌ای آن‌ها، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است. نتایج به دست آمده از آزمون همبستگی پیرسون در جدول ذیل نشان می‌دهد که، با توجه به سطوح معنی‌داری به دست آمده، احساس امنیت با هر سه متغیر پیشگیری انتظامی از جرم (شناخت مردم از وظایف نیروی انتظامی، تعامل پلیس با سایر سازمان‌ها و ضابطه‌مندی پلیس) تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد و شدت همبستگی در حد متوسط به بالایی ارزیابی شده است. بنابراین، می‌توان گفت که، هرچه پیشگیری انتظامی از جرم، شناخت مردم از وظایف نیروی انتظامی، تعامل پلیس با سایر سازمان‌ها و ضابطه‌مندی پلیس بیشتر باشد به همان میزان شهروندان شهر بندرعباس احساس امنیت بیشتری دارند.

جدول شماره 3. نتایج آزمون همبستگی پیرسون پیشگیری انتظامی از جرم بر احساس امنیت

متغیر	پیشگیری انتظامی از جرم	شناخت مردم از وظایف پلیس	تعامل پلیس با سایر سازمان‌ها	ضابطه‌مندی پلیس
ضریب همبستگی پیرسون	0/671	0/839	0/489	0/569
امنیت اجتماعی	0/000	0/000	0/000	0/000
نعداد مشاهدات	170	170	170	170

جدول شماره 4. آزمون F (آنالیز واریانس) جهت معنادار بودن رگرسیون

مدل رگرسیون	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معناداری
مدل رگرسیون	11/129	1	11/129		
باقیمانده	13/577	168	0/081	137/691	0/000
کل	24/706	169			

جدول شماره 5. نتایج ضرایب رگرسیونی پیشگیری انتظامی از جرم بر احساس امنیت شهروندان

مدل اصلی	مقدار ثابت	ضرایب غیر استاندارد		آماره T	sig
		B	خطای استاندارد		
		3/105	0/148	20/969	0/000
		0/381	0/033	11/735	0/000
				0/671	

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می‌باشد که در جدول فوق آمده است. می‌توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقاء پیدا خواهد کرد. یا به عبارتی با ارتقای یک واحد احساس امنیت شهروندان، 0/671 واحد پیشگیری انتظامی را ارتقاء پیدا خواهد کرد، در نتیجه اثرگذاری مثبت وجود دارد. آزمون T مربوط به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل نشان داده شده است که این مقدار برای این متغیر برابر با 0/000 بوده، در نتیجه احساس امنیت شهروندان مؤثر است.

جدول شماره 6. آزمون F (آنالیز واریانس) جهت معنادار بودن رگرسیون

مدل رگرسیون	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معناداری
مدل رگرسیون	17/373	1	17/373		
باقیمانده	7/334	168	0/044	397/959	0/000
کل	24/706	169			

جدول شماره 7. نتایج ضرایب رگرسیونی شناخت مردم از وظایف پلیس بر احساس امنیت شهروندان

مدل	ضرایب غیر استاندارد		ضریب استاندارد		sig
	B	خطای استاندارد	Beta	آماره T	
مقدار ثابت	1/652	0/160	0/839	10/335	0/000
اصلی	0/659	0/033		19/949	0/000

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می‌باشد که در جدول فوق آمده است. می‌توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقاء پیدا خواهد کرد. یا به عبارتی با ارتقای یک واحد احساس امنیت شهروندان، 0/839 واحد شناخت مردم از وظایف پلیس ارتقاء پیدا خواهد کرد، در نتیجه اثرگذاری مثبت وجود دارد. آزمون T مربوط به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل نشان داده شده است که این مقدار برای این متغیر برابر با 0/000 بوده، در نتیجه احساس امنیت شهروندان مؤثر است.

جدول شماره 8. آزمون F (آنالیز واریانس) جهت معنادار بودن رگرسیون

مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معناداری
5/915	1	5/915		
18/791	168	0/112	52/881	0/000
24/706	169			

جدول شماره 9. نتایج ضرایب رگرسیونی تعامل پلیس با سایر سازمان‌ها بر احساس امنیت شهروندان

مدل	ضرایب غیر استاندارد		ضریب استاندارد		sig
	B	خطای استاندارد	Beta	آماره T	
مقدار ثابت	3/471	0/188	0/489	18/480	0/000
اصلی	0/289	0/040		7/272	0/000

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می‌باشد که در جدول فوق آمده است. می‌توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقاء پیدا خواهد کرد. یا به عبارتی با ارتقای یک واحد احساس امنیت شهروندان، 0/489 واحد تعامل پلیس با سایر سازمان‌ها را ارتقاء پیدا خواهد کرد، در نتیجه اثرگذاری مثبت وجود دارد. آزمون T مربوط به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل نشان داده شده است که این مقدار برای این متغیر برابر با 0/000 بوده، در نتیجه احساس امنیت شهروندان مؤثر است.

جدول شماره 10. آزمون F (آنالیز واریانس) جهت معنادار بودن رگرسیون

سطح معناداری	آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل رگرسیون
		8/001	1	8/001	مدل رگرسیون
0/000	80/462	0/099	168	16/705	باقیمانده
			169	24/706	کل

جدول شماره 11. نتایج ضرایب رگرسیونی ضابطه‌مندی پلیس بر احساس امنیت شهروندان

مدل	ضرایب غیر استاندارد		ضریب استاندارد		sig
	B	خطای استاندارد	Beta	آماره T	
مقدار ثابت	3/550	0/144		24/659	0/000
اصلی	0/281	0/031	0/569	8/970	0/000

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می‌باشد که در جدول فوق آمده است. می‌توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقاء پیدا خواهد کرد. یا به عبارتی با ارتقای یک واحد احساس امنیت شهروندان، $0/569$ واحد ضابطه‌مندی پلیس ارتقاء پیدا خواهد کرد، در نتیجه اثرگذاری مثبت وجود دارد. آزمون T مربوط به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل نشان داده شده است که این مقدار برای این متغیر برابر با $0/000$ بوده، در نتیجه احساس امنیت شهروندان مؤثر است.

معنادار شدن آزمون فریدمن بدین معنا است که تفاوت بسیار معناداری بین اولویت‌بندی پیشگیری انتظامی از جرم وجود دارد.

جدول شماره 12. رتبه‌بندی ابعاد پیشگیری انتظامی از جرم بر مبنای آزمون فریدمن

رتبه	میانگین	عوامل تأثیرگذار	آزمون فریدمن	تعداد
اول	2/20	شناخت مردم از وظایف پلیس	170	تعداد
دوم	2/02	تعامل پلیس با سایر سازمان‌ها	56/610	خی دو
سوم	1/78	ضابطه‌مندی پلیس	2	درجه آزادی
			0/000	سطح معناداری

نتیجه این آزمون با مقدار $0/000$ و در سطح 99 درصد اطمینان یعنی در سطح خطای 1 درصد ($sig=0/000$) معنادار است. هم‌چنین نتیجه میانگین رتبه‌ها در جدول شماره 12 نشان می‌دهد که شناخت مردم از وظایف پلیس با ضریب $2/20$ در اولویت اول قرار دارد، در نتیجه بیش‌ترین اثر را بر احساس امنیت دارد و در ادامه تعامل پلیس با سایر سازمان‌ها با

ضریب 02/2 در اولویت دوم و ضابطه‌مندی پلیس با ضریب 1/78 در رتبه سوم و پایانی قرار دارد در نتیجه کم‌ترین اثر را بر احساس امنیت دارد.

بحث و نتیجه گیری

پیشگیری انتظامی از جرم، نقش اساسی و مهم در بسترسازی امنیت دارد از این جهت وظیفه سازمان‌ها و نهادهای مربوطه برای تأمین امنیت و در راس آن‌ها پلیس و نیروی انتظامی بیش از پیش خطیرتر و حساس‌تر به نظر می‌رسد. از طرفی باید دانست که دستیابی به اهداف مورد نظر در زمینه پیاده‌سازی امنیت در جامعه بدون برنامه‌ریزی دقیق و نقشه راه جامع و کامل نه تنها کار را برای این نهادها سخت‌تر می‌کند، چه بسا ممکن است در بعضی موارد اهداف مورد نظر به درستی تحقق نیابد. پیشگیری انتظامی بر پایه اقدامات پلیسی در جهت حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر، افزایش آگاهی‌های عمومی و نظارت بر اماکن عمومی مبتنی بر قابلیت‌های نیروی پلیس است؛ به عبارت دیگر، مبنای پیشگیری انتظامی و توانایی‌های نیروی پلیس در پیشگیری از جرم در جامعه است، زیرا نیروی پلیس به لحاظ داشتن اختیارات و ابزار ویژه می‌تواند نقش به‌سزایی در کاهش نرخ جرایم خواه پیش از وقوع جرم و خواه پس از وقوع آن داشته باشد و از آنجا که نیروی انتظامی تلاش‌های گوناگونی در جهت نیل به ارتقاء سطح امنیت اجتماعی، طرح‌های گوناگونی را به اجرا می‌گذارد. امنیت اجتماعی هنگامی در محیط‌های شهری محقق می‌شود که به عنوان یک امر اجتناب‌ناپذیر یا یک ارزش و هنجار پذیرفته شود. در چند سال اخیر با تغییرات شگرفی که در روابط میان جامعه و دولت رخ داده و باعث توانمندشدن روزافزون اجتماعات و جوامع در برابر دولت‌ها گشته است. نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش نشان می‌دهد که پیشگیری انتظامی از جرم بر احساس امنیت شهروندان شهر بندرعباس اثر معنی‌داری دارد، یعنی هر چه قدر پیشگیری انتظامی از جرم بیشتر باشد میزان احساس امنیت شهروندان بیشتر می‌شود. نتایج این پژوهش با یافته‌های خسروی و همکاران (1394) و سلطانی بهرام و همکاران (1394) هم سو می‌باشد. همچنین نتایج این پژوهش با یافته‌های فرضیه اول تا سوم پژوهش نشان می‌دهد که متغیرهای شناخت مردم از وظایف نیروی انتظامی، تعامل پلیس با سازمان‌ها و ضابطه‌مندی پلیس بر احساس امنیت اثر مثبت و معنی‌داری دارد. نتایج به دست آمده از تحلیل چندمتغیره رگرسیونی،

بیانگر تأثیر پیشگیری انتظامی از جرم، شناخت مردم از وظایف نیروی انتظامی، تعامل پلیس با سازمان‌های دولتی و ضابطه‌مندی پلیس بر احساس امنیت شهروندان شهر بندرعباس نشان می‌دهد که از بین متغیرهای مستقل وارد شده در مدل رگرسیونی، بین پیشگیری انتظامی از جرم و شناخت مردم از وظایف نیروی انتظامی، تعامل پلیس با سازمان‌های دولتی و ضابطه‌مندی پلیس بر احساس امنیت شهروندان شهر بندرعباس اثر معنی‌داری با جهت مثبت و مستقیم وجود دارد و شناخت مردم از وظایف نیروی انتظامی بیشترین تأثیر را بر روی متغیر احساس امنیت داشته است. از سوی دیگر، پیشگیری انتظامی، که در تلاش برای ایجاد حصار و انجام اقدامات بازدارنده از طریق اقدامات پلیسی، مانند افزایش گشت‌های انتظامی و حضور ملموس و مؤثر مأموران پلیس در سطح جامعه در جهت جلوگیری از اعمال مجرمانه و کاهش تکرار جرم در چارچوب قانون است، به این دلیل با اهمیت است که پلیس، نگهبان نظم و امنیت اجتماعی است. نتایج این پژوهش با تحقیقات پیشین، از جمله در تحقیق طاهری و همکاران (1388)، وطن خواه و همکاران (1398)، پورموذن (1389) و سلطانی بهرام، دانش و علی نژاد (1394) که تعامل پلیس با سایر نهادها، شناخت مردم از وظایف نیروی انتظامی و ضابطه‌مندی پلیس بر سطح احساس امنیت شهروندان شهر تبریز و نیز پیشگیری انتظامی از جرم تأثیر داشته است هم‌خوانی دارد. همچنین براساس آزمون فریدمن، شناخت مردم از وظایف پلیس با ضریب $2/20$ در اولویت اول قرار دارد، در نتیجه بیشترین اثر را بر احساس امنیت دارد و در ادامه تعامل پلیس با سایر سازمان‌ها با ضریب $2/02$ در اولویت دوم و ضابطه‌مندی پلیس با ضریب $1/78$ در رتبه سوم و پایانی قرار دارد در نتیجه کم‌ترین اثر را بر احساس امنیت دارد. در این پژوهش نیز پیشگیری انتظامی از جرم بر احساس امنیت تأثیر معناداری مشاهده شد و بیشترین تأثیر را بر احساس اهمیت داشته به این معنی که با افزایش پیشگیری انتظامی از جرم شهروندان شهر بندرعباس احساس امنیت بیشتری می‌کنند.

پیشنهادها

- قوانین مختلف که در امر پیشگیری تأثیر دارند توسط عده‌ای از کارشناسان انتظامی و قضایی مورد تجدید نظر قرار گیرند تا محدودیت‌های آن شناسایی و برطرف گردد؛
- با تأسیس و به کارگیری پلیس محلی با همکاری شهروندان داوطلب، مردم را در زمینه پیشگیری از جرم توجیه و از روش‌های مختلف آن آگاه کرده و از این طریق نظم را در منطقه برقرار می‌نمایند؛
- نهادهای دولتی و غیردولتی، آموزش همگانی مناسب و به روز نکات ضروری در زمینه پیشگیری و پیگیری استمرار این برنامه‌ها جذب و ترغیب شوند؛
- در خصوص بافت‌های ناکارآمد و فرسوده شهری که مستعد وقوع جرم است، به جای تخریب، بر فرایند اصالت بخشی، هویت بخشی و احیای دوباره این نواحی اعتبار بیشتری قائل می‌شوند؛
- کمیته‌های مشورتی شهروندان در ادارات پلیس یا کلانتری‌ها در سطح شهر یا محله ایجاد گردد.

تقدیر و تشکر

در پایان نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از همکاری فرماندهی انتظامی استان هرمزگان و مشارکت فعالانه معاونین و کارکنان، صمیمانه تقدیر و تشکر را داشته باشند.

- ابراهیمی، محمدمحسن (1391). رویکرد چند نهادی به پیشگیری از جرایم مواد مخدر و روانگردان با تأکید بر عملکرد ستاد مبارزه با مواد مخدر. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.
<https://ut.ac.ir/fa/thesis/33859>
- بوزان، باری (1378). مردم؛ دولت‌ها، هراس‌ها. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- تاجران، عزیز... و کلاکی، حسن (1388). بررسی تأثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی. فصل‌نامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال چهارم، شماره چهارم، صص 564-565.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=126533>
- پورموزن، علی محمد (1389). بررسی رابطه نقش اجتماعی پلیس و احساس امنیت خانواده‌ها. فصل‌نامه نظم و امنیت انتظامی، شماره سوم، ص 101.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=263458>
- چلبی، مسعود (1385). نظریه عمومی کثرت‌تاری اجتماعی. تهران: نشر نی.
- حسینی‌مقدم، سیدعلی و جریانی، حمید (1388). بررسی محدودیت‌های اجرایی پلیس در پیشگیری انتظامی از جرم (مطالعه موردی کلانتری‌های شهرستان کرج). فصلنامه علمی - پژوهشی انتظام اجتماعی، سال اول، شماره چهارم، صص 99-126.
<http://ensani.ir/fa/article/260663/>
- حسینی نثار، مجید؛ و قاسمی، علی (1391). بررسی احساس امنیت و عوامل مؤثر با آن در کشور. چهارمین کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت شهری 21 مشهد.
https://www.civilica.com/Paper-URBANPLANNING04-URBANPLANNING04_063=
- خسروی، سجاد و همکاران (1394). بررسی تأثیر پیشگیری انتظامی از جرم در محیط‌های شهری بر امنیت اجتماعی. همایش ملی نگاهی نو به شهرسازی، امنیت و پیشگیری از وقوع جرم در فضاهای شهری.
https://www.civilica.com/Paper-CPPLANNING01-CPPLANNING01_011
- چلونگریان، رامین (1398). نقش طراحی محیطی در ارتقاء امنیت و پیشگیری از وقوع جرائم شهری با تأکید بر رویکرد CPTED. فصلنامه دانش انتظامی اصفهان، شماره 19، صص 30-155.
http://journals.police.ir/article_93401.html
- ذوالفقاری، حسین و فعال، صیدال (1394). بررسی نقش پلیس در پیشگیری اجتماعی از جرم (مطالعه موردی منطقه 2 و 12 شهر تهران). فصل‌نامه مطالعات امنیت اجتماعی، دوره 2، شماره 41، صص 23-46.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=296875>

- رجیب پور، محمود (1383). راهبرد پیشگیری اجتماعی از جرم (تعامل پلیس و دانش‌آموزان). فصلنامه دانش انتظامی، سال ششم، شماره دوم، ص 69.
<http://ensani.ir/fa/article/132296>
- رک موتیمر، دیوید (1380). فراسوی استراتژی، اندیشه انتقادی و مطالعات امنیتی نوین. ترجمه محمود عسگری، تهران: انتشارات فصل‌نامه مطالعات راهبردی.
<http://quarterly.risstudies.org/article>
- زراعت کارمقدم، محمد (1395). رویکردهای پلیس در پیشگیری انتظامی از جرم. اولین همایش بین‌المللی افق‌های نوین در علوم انسانی.
https://www.civilica.com/Paper-DHCONF01-DHCONF01_089
- ساروخانی، باقر (1381). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- سالاری پور، علی اکبر و همکاران (1396). ارزیابی تأثیر معیارهای محیطی بر امنیت محلات شهری، مطالعه موردی محله زرچوب شهر رشت. فصل‌نامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، دوره 8، شماره 28، صص 83-98.
http://jupm.miau.ac.ir/article_2337.html
- سلطانی بهرام، سعید و همکاران (1394). مطالعه نقش پیشگیری انتظامی از جرم بر احساس امنیت شهروندان تبریزی. نشریه مطالعات جامعه‌شناسی، دوره 8، شماره 29، صص 39-56.
http://jss.iaut.ac.ir/article_525184.html
- سلیمی، سبحان و همکاران (1394). رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی و منفعل‌سازی کانون‌های جرم‌خیز شهری. مجله پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، سال دهم، شماره 3، صص 35-62.
<https://www.noormags.ir/view/fa/keyword>
- طاهری، زهرا و همکاران (1388). رابطه نقش پلیس و احساس امنیت در شهر اصفهان. نشریه پژوهش‌هایی راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره اول، صص 21-38.
http://ssoss.ui.ac.ir/article_17056.html
- کامرون، مارگارت و کولین مک دوگال، کولین (2006). پیشگیری از جرم از طریق ورزش و فعالیت‌های جسمانی. ترجمه محمدعلی ستاری فقیهی و مجید رضائی راد، فصل‌نامه مطالعات پیشگیری از جرم، سال اول، شماره 1، صص 75-96.
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/972719>
- کلاهیجان، محمود (1382). راهکارهای تحقق امنیت اجتماعی. مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی معاونت اجتماعی ناجا، تهران: انتشارات گلپونه.

- گسن، ریموند (1388). جرم‌شناسی نظری. ترجمه م، کی نیا، ویرایش اول، چاپ چهارم، تهران: انتشارات فروزش.
- گیدنز، آنتونی (1382). نظریه‌های جامعه‌شناسی. ترجمه صبوری، تهران: انتشارات سمت.
- محمدنسل، غلامرضا (1388). امنیت انسانی، پلیس و پیشگیری از جرم. مجموعه مقاله‌های همایش بین‌المللی امنیت انسانی در غرب آسیا.
- میرعرب، مهرداد و سجادی، سید عبدالقیوم (1379). نیم نگاهی به مفهوم امنیت. نشریه علوم سیاسی، شماره 9.
<http://ensani.ir/fa/article/62457>
- نصری، قدیر (1381). معنا و ارکان جامعه‌شناسی امنیت. نشریه تحقیقات استراتژیک، شماره 26، ص 114.
<http://ensani.ir/fa/article/129114>
- نویدنیا، منیژه (1382). درآمدی بر امنیت اجتماعی. فصلنامه مطالعات راهبردی شماره نوزدهم، صص 55-77.
<http://quarterly.risstudies.org>
- یاری، حامد و هزار جریبی، جعفر (1392). بررسی رابطه احساس امنیت و اعتماد اجتماعی در میان شهروندان کرمانشاه. پژوهش‌های امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره چهارم، صص 39-58.
http://ssoss.ui.ac.ir/article_17077.html
- وطن‌خواه، حمید و همکاران (1398). بررسی اقدامات درون‌سازمانی نیروی انتظامی برای پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED). پژوهشنامه نظم امنیت انتظامی، دوره 12، شماره 45، صص 151-181.
http://osra.jrl.police.ir/article_20149.html
- Ekholm, Paul. (1997). Gearing up Against Crime: a Dynamic Framework to Help Designers Keep up with the Adaptive Criminal in a Changing World. *International Journal of Risk, Security and Crime Prevention*. P. 2.
<https://www.researchgate.net/publication/291456106>
- Putnam, R. (2000). *Social Capital: Measurement And Consequences* Kennedy School Of Government, Harvard University. <http://www.Oecd.Org/Cer/Obj I>
<http://www.socialcapitalgateway.org/content/book/putnam-r-d-2000>
- Job, Brian. (2005). *The Insecurity Dilemma: National, Regime, And State Securities in The Third World*, In Job. *The Insecurity Dilemma*.
<https://www.sid.ir/FileServer/JF/4004713902701>.
- Romos, Jennifer, Austria: immigration(2010). identity and Socital security, File://C:/My % 20Documents / Jennifer % 20 Ramos. Htm.

Archive of SID

- Sherman, L. & et al. (2002). Evidence-Based Crime Prevention. Rutledge Publication, London, U.K.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10940-014-9222-9>.